

HEIDE- SNELWEG

Gladde slang.
Foto Henny Martens.

Foto Henk Heijligers.

Het kan niet vaak genoeg gezegd worden: waar zouden we zijn zonder al die honderden vrijwilligers? We laten het antwoord maar even in het midden. Op de parkeerplaats bij de Hamert is vrijwillig boswachter Henny Martens al aan het werk. Rustig en beheerst spreekt hij een wandelaar aan met loslopende hond. De hond wordt keurig aangeliind en wij gaan het terrein in, op zoek naar slangen, hagedissen, kikkers en padden.

VRIJWILLIGERSWERK

De zeventiger Henny Martens is na zijn pensioen drukker dan ooit, als vrijwilliger bij Het Limburgs Landschap, maar ook als drijvende kracht achter de vele activiteiten van IVN Maasduinen. Als enthousiast IVN-vrijwilliger was hij al vaak te vinden in de natuurgebieden van Het Limburgs Landschap. "In overleg met beheerder Bart van der Linden van Het Limburgs Landschap heb ik de orchideeën bij het Valkenbergven in kaart gebracht. Om mijn tijd 'vol' te maken was ik insecten gaan bekijken op een ander in de buurt gelegen terrein. Omdat ik niet op het wandelpad liep werd ik staande gehouden door Bart zijn collega Martijn Vink. Inmiddels heb ik een officiële ontheffing om gebieden ook buiten de paden te bezoeken en kleding zodat ik voor wandelaars herkenbaar ben als vrijwilliger van Het Limburgs Landschap. Daarnaast help ik ook vaker mee met natuur- en beheerwerk."

HEIDESNELWEG

De uitgestrekte heidevelden van weleer zijn niet meer. Gelukkig liggen er verspreid door Nationaal Park De Maasduinen nog verschillende grotere van die gebieden. Door die met elkaar te verbinden ontstaat weer een aaneengesloten heideterrein. Dat wordt gedaan met zogenaamde heideverbinding-

zones, de 'natuursnelweg' tussen die onderlinge gebieden. "Het Limburgs Landschap heeft onder andere op en bij Landgoed de Hamert jaren geleden al diverse verbindingzones aangelegd. Vaak zijn die langs de bestaande wandelpaden aangelegd door daar wat bomen en struiken weg te halen. Zo kan de zon weer op de bodem schijnen en kan er zich heide ontwikkelen. Ik kwam op een natuurnetwerkdag Henk Heijligers tegen en hij vroeg me om samen met hem onderzoek te gaan doen naar de aanwezige amfibieën en reptielen in die nieuw aangelegde verbindingzones. Je kunt wel denken dat die dieren daar gebruik van maken, maar is dat wel zo? Niet veel later hebben we zo'n 200 tapijttegels uitgelegd."

TAPIJTTEGELS?

"Amfibieën en reptielen zijn koudbloedig en zoeken vaak beschutting onder graspolen en boomstronken. Die tapijttegels hebben dezelfde functie. Door regelmatig onder die tegels te kijken, krijg je een indruk welke soorten zich eronder schuilhouden. Daarmee wordt meteen duidelijk of ze gebruik maken van de verbindingzone. Dat is vooral van belang voor uitwisseling waardoor bijvoorbeeld inteelt wordt voorkomen. Ook gebieden waar een soort eerder is uitgestorven kunnen zo weer bevolkt worden."

KIKKERS, SLAGEN EN HAGEDISSEN

Op deze warme nazomerdag blijft het resultaat uiterst mager. Er springen wat groene en bruine kikkers rond, maar onder de tegels blijft het stil. "Het is warm en ook al heel lang warm geweest. Daarnaast houden zeker de salamanders, kikkers en de padden van een hoge luchtvochtigheid. Met dit weer trekken ze dan ook niet rond. Maar we zijn zeer tevreden met de resultaten van dit

tweejarige onderzoek. Typische heidesoorten als rugstreeppad en zandhagedis kwamen we regelmatig onder de tegels tegen. Ook alle op de heide levende soorten salamanders, zelfs de zeldzame kamsalamander, werden gevonden. Verder doken behoorlijk veel hazelwormen op, van klein tot groot, maar de klap op de vuurpijl was toch wel de aanwezigheid van de gladde slang. Dus we kunnen wel stellen dat het onderzoek waardevolle informatie heeft opgeleverd." Het onderzoek wordt dit najaar beëindigd en dan verhuizen de tapijttegels naar een andere natuurgebied.

MEER...

Het vrijwilligerswerk zit er voor vandaag weer op. "Euhm, niet helemaal....," geeft Henny met een lacherige toon aan. "Vanavond hebben we nog een nachtvlinderexcursie in de Maasduinen en kijken we juist welke soorten nachtvlinders er in het gebied voorkomen. Dat doen we bijna elke vrijdag." Henny is een van die vrijwilligers die niet voor één gat te vangen is. Ook vogels, planten en paddenstoelen hebben zijn interesse. Vissen trouwens ook; hij is in de Maasduinen ook actief om exotische vissoorten in kaart te brengen, van zonnebaars, zwarte dwergmeerval tot zwartbekgrondel. Het zijn soorten die hier van nature niet voorkomen en vaak een bedreiging vormen voor onze eigen, inheemse soorten. Ongelofelijk waar die vrijwilligers die energie vandaag halen. We zijn er in ieder geval heel erg blij mee.

TEKST: HENK HEIJLIGERS

